

Prawo UE

Prawo pierwotne i prawo wtórne

- Jednolity reżim prawny
- Prawo pierwotne = Traktaty założycielskie, rewizyjne, akcesyjne, ogólne zasady prawa
- Prawo wtórne = stanowione przez instytucje+ umowy międzynarodowe
- Metoda unijna
- Autonomiczny charakter prawa unijnego
- Odmienności w niektórych obszarach – WPZiB, PWBiS, obszar polityczny UE

Metoda unijna

- Inicjatywa prawodawcza = Komisja (+ wyjątki)
- Traktaty ustalają procedurę prawodawczą
- Najważniejsze akty – procedura współdecydowania, R+PE
- Charakterystyczne cechy aktów wydawanych przez instytucje

Akty instytucji

- Wchodzą do porządku prawnego państw członkowskich, są jego częścią
- Mogą być bezpośrednio stosowane
- Wywołują skutek bezpośredni
- Zasada pierwszeństwa ich stosowania w stosunku do prawa krajowego
- Kontrola legalności i interpretacja przez TS UE

Źródła prawa UE

- Prawo pierwotne
- Umowy międzynarodowe UE
- Akty ustawodawcze
- Akty nieustawodawcze – delegowane lub wykonawcze
- Inne akty
- Akty wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa

Prawo pierwotne UE

- Charakter konstytucyjny
- Tworzone przez PC, wymagana ich zgoda
- Najwyższe w hierarchii
- Kompetencje do działania/wydawania aktów prawa pochodnego
- Pierwszeństwo również w stosunku do prawa krajowego
- Również: akty PC o charakterze konstytucyjnym
- Ogólne zasady prawa
- Akty konstytucyjne Rady lub RE

Prawo pierwotne UE

- Oparte na wspólnej zgodzie PC
- Podstawa prawna działań UE
- Może określać prawa i obowiązki jednostek
- Może być zmienione przez PC
- Ma pierwszeństwo w stosunku do prawa krajowego i wtórnego
- TS UE interpretuje, ale brak kontroli legalności

Akty konstytucyjne Rady lub Rady Europejskiej – procedura organiczna

- Akty Rady:
  - uzupełnienie praw obywateli UE (art. 25 TFUE)
  - decyzja ad. Bezpośrednich wyborów do PE (art. 223 ust. 1 TFUE)
  - decyzja o „zasobach własnych” (art. 311 TFUE)
  - decyzja o przystąpieniu UE do EKPCz (art. 218 ust. 8 TFUE)
  - decyzja dot. przyznania pewnych właściwości TS UE w dziedzinie własności intelektualnej (art. 262 TFUE)

- Akty Rady Europejskiej
  - Decyzja o stworzeniu wspólnej obrony (art. 42 ust. 2 TUE)
  - Decyzja dot. uproszczonej zmiany części trzeciej TFUE (art. 48 ust.6 TUE)
- Moc prawna taka jak Traktaty, te same zasady
- Art. 48 ust. 7 – zmiana wymaga zgody parlamentów narodowych

Ogólne zasady prawa

- Szczególne źródło – wypełnianie luk, interpretacja i ocena legalności
- Zostały zaczerpnięte z:
  - prawa międzynarodowego,
  - tradycji konstytucyjnej PC,
  - Traktatów – wprost lub interpretowane

Umowy międzynarodowe UE

- Podwójny charakter – pmp i pochodne
- Decyzja Rady na związanie się umową
- Specjalne zasady
- Prawo wtórne = zgodne ze zobowiązaniami międzynarodowymi UE
- Wiążą na podstawie pmp na zewnątrz i art. 216 ust.2 TFUE wewnątrz – też PC
- Między prawem pierwotnym a wtórnym

Kompetencje do zawarcia

- Dzielony charakter
- art. 8 TUE, art. 50 TUE, art. 79 ust. 3 TFUE, art. 6 ust. 2 TUE
- Ogólna kompetencja Unii do zawierania umów międzynarodowych
- Kompetencje wyraźne – Traktaty lub prawnie wiążący akt UE
- Kompetencje dorozumiane – gdy jest to niezbędne do osiągnięcia jednego z traktatowych celów UE, w ramach jej polityk lub może mieć to wpływ na wspólne zasady/zmieniać ich zakres

- Skutki prawne od momentu wejścia w życie
- Tymczasowe stosowanie – decyzja Rady (art.218 ust. 5)
- Kontrola TS UE (bo decyzja Rady o związaniu umową)
- Może być bezpośrednio stosowana (po spełnieniu kryteriów skuteczności)
- Umowy mieszane

Rozporządzenie

- Ujednolicenie prawa UE
- Akt powszechnie obowiązujący
- Zastosowanie na terytorium wszystkich PC
- Może tworzyć prawa i obowiązki dla jednostek
- Charakter abstrakcyjny
- ustawodawczy i nieustawodawczy
- Wymaga uzasadnienia i ogłoszenia
- Wchodzi w życie w określonym w nim terminie lub 20. dnia od dnia publikacji

- Od wejścia w życie – część prawa krajowego
- Stosowane bezpośrednio
- Nie może być zmienione/uzupełnione przez PC
- Wyjątkowo – może wymagać wydania aktu prawa krajowego dla wykonania, jeśli dopuszcza rozszerzenie/zawężenie zakresu
- PC tracą uprawnienia do stanowienia w tym obszarze
- PC = obowiązek zapewnienia pełnej efektywności rozporządzenia

Dyrektywa

- Prawa i obowiązki tylko dla PC
- Celem harmonizacji prawa
- Obowiązek wykonania w określonym czasie
- Wiąże w odniesieniu do skutku
- Konieczność implementacji
- Harmonizacja zupełna lub częściowa
- PC musi notyfikować Komisji, jakie środki implementacyjne podjęło
- Odeślanie do dyrektywy w krajowym akcie

- Uzasadnienie
- Ustawodawcze lub nieustawodawcze
- Ustawodawcze i te skierowane do wszystkich PC – ogłoszenie
- Powołanie bezpośrednio, gdy nie implementowana w terminie
- Do czasu transpozycji – powstrzymywanie się od wykładni prawa uniemożliwiającej osiągnięcie wskazanego w niej celu
- Nie została transponowana o czasie/została transponowana niewłaściwie – jednostka ma prawo do skargi odszkodowawczej przeciwko PC (do sądu krajowego); skarga innego PC lub Komisji do TS UE
- Implementacja zupełna i efektywna

Decyzja

- Charakter indywidualny i konkretny
- Indywidualny, wskazany adresat
- Wiąże tylko adresatów
- Czasami bez adresata, wtedy wiąże wszystkich, których może dotyczyć – swoista kategoria prawa UE
- Zasięg ogólny ≠ powszechnie obowiązujący
- TS UE – może być stosowana bezpośrednio, skutki bezpośrednio

Inne akty prawa UE

- Zalecenia:
  - Przewidziane w Traktatach (np. art. 60 TFUE, art. 97 TFUE) lub nie
  - Art. 292 TFUE – instytucje, które mogą je przyjmować
  - Posiadają skutek prawny, ale nie są wiążące
  - Art. 117 TFUE,
  - sądy krajowe muszą interpretować zgodnie z zaleceniami

- Opinie – skutki prawne, ale nie są wiążące
  - tam, gdzie Traktaty wymagają opinii – może skutkować nieważnością aktu prawnego
- Porozumienia międzyinstytucjonalne – formalne akty instytucji; art. 17 TUE, art. 295 TFUE
- Instrumenty nieformalne – akty *sui generis*
  - Instytucja musi mieć kompetencje do ich przyjęcia, mogą wywoływać skutki prawne, oceniane są z uwagi na treść, przedmiot, cel i kompetencje instytucji